

УДК 336.71

РОЗВИТОК КЛАСТЕРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Студ. Н.Г. Гавриленко

Науковий керівник проф. Л.М. Ганущак-Єфіменко

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Кластери являють собою об'єднання підприємств за географічним принципом з метою реалізації власних інтересів за рахунок комплексного синергетичного ефекту у виробничій та торговельній сферах. Метою статті є аналіз основних аспектів створення кластерів в Україні. В ході досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання: дослідити розвиток кластерного підприємництва в Україні; окреслити проблематику кластерів як партнерських утворень.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес розвитку кластерного підприємництва в Україні. Предметом дослідження виступає проблематика кластерів як партнерських утворень за участю підприємств різних сфер бізнесу.

Методи та засоби дослідження. Методами дослідження даної праці є: теоретичне узагальнення, критичний аналіз, метод аналогії.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. З огляду на те, що в науковій літературі проблема розвитку кластерного підприємництва в Україні залишається недостатньо дослідженою, спробуємо проаналізувати основні аспекти створення кластерів в Україні, для чого окреслимо проблематику кластерів як партнерських утворень за участю підприємств різних сфер бізнесу.

Результати дослідження. Економіка України терміново потребує інвестицій для стимулювання економічного зростання та експорту. Водночас, складна ситуація із державними фінансовими ресурсами значно обмежує спектр інструментів, доступних уряду. Застосування поетапного кластерного підходу може ефективно сприяти просуванню експорту та залученню інвестицій, створенню робочих місць і розвитку необхідних навичок. Перевага розвитку кластерів полягає в отриманні значного позитивного ефекту за рахунок обмежених ресурсів [1].

В економіці, кластер - це сконцентрована на певній території група взаємозалежних суб'єктів господарювання: виробників, постачальників обладнання та послуг, наукових установ, вишів та інших організацій, які доповнюють один одного та посилюють конкурентні переваги окремих суб'єктів та кластера в цілому.

Формування кластерів призводить до створення інновацій, що є наслідком діяльності декількох фірм або дослідницьких інститутів, та дозволяє прискорити їх розповсюдження в мережі взаємозв'язків у загальному регіональному економічному просторі. Крім того, різноманітність джерел технологічних знань і зв'язків полегшує комбінацію чинників досягнення конкурентних переваг і стає передумовою будь-якої інновації. Залежно від змін зовнішнього середовища та ринкової кон'юнктури кластери формуються, розширюються, а за несприятливих умов можуть згортатися й розпадатися. Така динамічність і гнучкість кластерів також є перевагою порівняно з іншими формами організації економічної системи[2].

В Україні протягом останніх років були здійснені спроби впровадження перших кластерів у різних регіонах України: на Поділлі, у Прикарпатті, Поліссі, Криму, Севастополі, на Полтавщині, які створені в різноманітних формах та мають несистемний характер. Першими у формуванні кластерів в Україні слід вважати Хмельницьку область, де вдалося за невеликий період часу сформувати декілька кластерів, у т. ч. швейний, будівельний, харчовий, туристичний, продовольчий і кластер зеленого сільського туризму.

Основною метою створення кластерів є сприяння розвитку і зростанню зайнятості в кластерах, що характеризуються високим інвестиційним потенціалом та потенціалом до розвитку. Це сприяння повинно відбуватися шляхом ініціювання та підтримки в кластерах інноваційної діяльності та процесів інтернаціоналізації, що базуються на співробітництві всередині кластерів.

На сьогодні лише невелика кількість підприємств в Україні проходять або пройшли стадію неформальної кластеризації. Проте тільки усвідомлене створення кластерів дозволить в повній мірі використати та забезпечити конкурентні переваги кластерів.

Розвиток кластерного підприємництва в Україні повинен бути побудований на цільовому підході до заснування та підвищення інституційної спроможності низки структур управління кластерами на регіональному рівні. Ці структури управління кластерами повинні об'єднувати ключові зацікавлені сторони з приватного і державного сектору та наукових кіл, надавати послуги, зокрема, в сфері розвитку бізнесу та інтернаціоналізації, створення старт-апів і підтримки інновацій, розвитку відповідних навичок та інфраструктури. Крім того, програма повинна передбачати чітку координацію та механізми обміну, що дозволить забезпечити створення синергії між регіональними кластерами (наприклад, загальний брендинг, тренінги для організацій кластера тощо) [3].

Кластерний підхід дозволяє реалізувати найважливіші взаємозв'язки в виробництві, технологіях, інформації, маркетингу й попиті споживачів, які характерні для цілого комплексу підприємств і галузей. Формування таких взаємозв'язків визначає спрямованість і темпи інновацій, надає можливості підвищення конкурентоспроможності кінцевої продукції. Тому використання кластерного підходу може стати дієвим засобом підвищення ефективності виробництва в цілому по Україні.

Висновки. В Україні сформовано ряд кластерів, що успішно функціонують, однак проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що значна кількість інноваційно-активних підприємств в регіонах нашої країни дозволить забезпечити формування нових моделей господарювання, таких як кластер. Однак, в Україні існують ряд проблем, що заважають активному соціально-економічному розвитку регіонів, а саме нестабільний фінансовий стан, дефіцит інвестиційних ресурсів та недостатня активність територіальних громад, змушує шукати нові шляхи господарювання підприємств, що сприятимуть налагодженню партнерських зв'язків, активізуватимуть спільноту у вирішенні регіональних проблеми. Це в свою чергу, змушує державні органи влади шукати нові шляхи активізації формування кластерів в регіонах країни.

Ключові слова. Кластери, інновації, кластеризація, підприємництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ганущак-Єфіменко Л.М. Інноваційний розвиток підприємництва в Україні: стратегічні орієнтири: [Моногр.] / Л.М. Ганущак-Єфіменко К.: Національна академія управління, 2014. – 400с.
2. Єрмошенко М.М. Механізм розвитку інноваційного потенціалу кластерооб'єднаних підприємств: [Моногр.] / М.М. Єрмошенко, Л.М. Ганущак-Єфіменко К.: Національна академія управління, 2010. – 236с.
3. Папковська О.Е. Формування кластерної політики в регіонах України / О.Е. Папковська // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – Вип. 1. – С. 239-241.